

1.01
Prejeto 22. 9. 2004

UDK 930(497.6)"1991/2003"

Vera Katz*

Historiografija u Bosni i Hercegovini o vremenu poslije drugog svjetskog rata (publicirana od 1991. do 2003.)

SAŽETAK

Autorica u prilogu nastoji skrenuti pozornost na najvažnija historiografska djela koja se odnose na socialističko razdoblje bosanskohercegovačke povijesti nastala u intervalu od 1991. do 2003. godine, kako tijekom rata, tako i poslije, u miru. Malobrojni radovi ukazuju na neadekvatnu zastupljenost ovog povijesnog perioda u bosanskohercegovačkoj historiografiji, ali nažalost taj trend se nastavlja i dalje. Osiromašeno i razjedinjeno bosanskohercegovačko društvo ne pruža normalne uvjete za rad u pogledu statusa i financiranja institucija, arhivskog istraživanja i usavršavanja.

Ključne riječi: Bosna i Hercegovina, historiografija, znanstveni skupovi, socializam, rat, Dejton, izdavaštvo

IZVLEČEK

ZGODOVINOPISJE V BOSNI IN HERCEGOVINI O ČASU PO DRUGI SVETOVNI VOJNI (OBJAVLJENO MED LETI 1991 IN 2003)

Autorica v članku opozarja na najpomembnejša zgodovinska dela, ki obravnavajo socialistično obdobje bosensko-hercegove zgodovine, in so nastala med leti 1991 in 2003, tako v času vojne kot kasneje v miru. Majhno število teh del kaže na nezadostno pokritost tega zgodovinskega obdobja bosensko-hercegove zgodovine, na žalost pa se ta trend še nadaljuje. Obubožana in razdeljena bosensko-hercegova družba pač ne nudi normalnih pogojev za delo, kar se tiče financiranja ustanov, arhivskega raziskovanja in izpopolnjevanja.

Ključne besede: Bosna in Hercegovina, zgodovinske pisane, znanstvena srečanja, socializem, vojna, Dayton, izdajatelj

ABSTRACT

HISTORIOGRAPHY IN BOSNIA HERZEGOVINA OF THE PERIOD AFTER SECOND WORLD WAR (PUBLISHED BETWEEN 1991 AND 2003)

In the paper, the author draws attention to the most important historiographic works dealing with the socialist period in the history of Bosnia Herzegovina, which were written

---

* Mr., istraživač suradnik, Institut za istoriju, BiH-71000 Sarajevo, Alipašina 9; e-mail: vera@lsinter.net

between 1991 and 2003, both during the war and, afterwards, in peace time. The small number of such works indicates an insufficient coverage of this particular historical period. Unfortunately, this trend continues. An impoverished and divided society in Bosnia Herzegovina does not allow normal conditions for work, with regards to financing institutions, archive research and advanced study.

Key words: Bosnia Herzegovina, Historiography, Scientific meetings, Socialism, War, Dayton, Publishers

Od svih povijesnih perioda najmanju pozornost u Bosni i Hercegovini dobilo je pedesetogodišnje razdoblje socijalističkog razvitka. Nestankom Saveza komunista Jugoslavije i organiziranjem višestranačkih izbora povjesničari su očekivali veći interes za to razdoblje, pa tako i obimniju literaturu. Međutim, višestranačje je donijelo vrijeme predratne napetosti i iščekivanje prelaska rata iz Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu. Nada za mirnim rješenjem konflikta trajala je vrlo kratko i već u proljeće 1992. godine vojne operacije su ozvaničile ratno stanje. Svi ratovi o kojima se do tada čitalo u knjigama konfuzno su se preplitali u razmišljanjima, s nevjericom da se dešava i ovaj, treći rat, na kraju 20. stoljeća. Za Bosnu i Hercegovinu to "kratko" dvadeseto stoljeće je cijelim tijekom obilježeno ratovima i vrlo teškim poslijeratnim periodima, tako da svaka generacija u Bosni i Hercegovini u svom traumatičnom doživljaju ima najmanje jedan ratni i jedan poslijeratni period. Taj posljednji rat donio je i razočarenje u smislu saznanja da se cijeli socijalistički period u svojoj punoći okrenuo u suprotnost i sručio na bosanskohercegovačko stanovništvo. Sve ono što se isticalo kao tekovina samoupravljanja, obrane, sigurnosti i sličnog pokazalo se u najgoroj varijanti u tom ratu. Za vrlo kratko vrijeme u višenacionalnoj i viševjerskoj Bosni i Hercegovini, koju su u euforičnim govorima nazivali "mala Jugoslavija", vrlo brzo je nestalo "bratstva i jedinstva", vjere u Jugoslavensku narodnu armiju, ekonomsku stabilnost i slično.

U odnosu na ostale povijesne periode, najmanje radova je napisano za period nakon 1945. godine, a većina njih je apologetski intonirana. Isprike za nedostatak interesa za ovaj period bilo je pozivanje na povijesnu distancu, zatim nesređenost i nedostupnost relevantnim arhivskim dokumentima, eventualne neugodnosti ako se piše o vremenu kada su još uvijek "zaslužni drugovi" bili na utjecajnim javnim funkcijama, koji su sebe smatrali najboljim poznavateljima tog povijesnog razdoblja. Međutim, osim ovih vanjskih, bitni su bili i unutarjni činioci kao npr. vrlo prisutna autocenzura, malobrojnost asistenata, neatraktivnost razdoblja i slično. Osim toga, brojni znanstveni skupovi bili su organizirani za starija povijesna razdoblja i vremenski su ograničeni 1945. godinom. Do 1991. godine održano je vrlo uspješno *Savjetovanje o istoriografiji Bosne i Hercegovine (1945.-1982.)*¹ na kojem su konstatirani značajni rezultati u historiografiji za starija povijesna razdoblja, a u referatu o poslijeratnom razvitku Bosne i Hercegovine² dat je pregled historiografskih djela za period od 1945. do 1982. godine, uz konstataciju

¹ Savjetovanje o istoriografiji (1945-1982). Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1983 (Posebna izdanja ANUBiH, knjiga LXXV, Odjeljenje društvenih nauka 12).

² Slobodan Kristić: *Istoriografija o poslijeratnom razvitku Bosne i Hercegovine*, str. 115-119.

da su pravnici, ekonomisti, sociolozi, politolozi i drugi pokazali veći interes za ovaj period od povjesničara, što je i razumljivo imajući u vidu sve naprijed navedene razloge za takvo stanje. Od 1982. godine do 1991. pomaci su bili zabilježeni knjigama Vere Kržišnik-Bukić o agrarnom pitanju i Cazinskoj buni,³ a naročito ova posljednja bila je početak otvaranja nekih tabu tema u bosanskohercegovačkoj historiografiji. Međutim, kao da se nije imalo vremena za čitanje i diskusije. Malobrojni članci su uglavnom objavljivani u *Prilozima* Instituta za istoriju u Sarajevu i *Istorijskom časopisu* Instituta za istoriju u Banjoj Luci. U spomenutim časopisima mogu se naći vrlo zanimljivi i kvalitetni članci o agrarnom pitanju, državnosti, skidanju zara i feredže, strukturi partijskog članstva, narodno-frontovskim organizacijama i još nekim drugim pitanjima.

Do 1991. godine bosanskohercegovačke znanstvene institucije su se vrlo uspješno razvijale, imale su svoje kratkoročne i dugoročne programe, sustavno financiranje, zatim vrlo kvalitetne istraživače koji su napredovali kroz znanstveno-istraživački rad, pa čak i najmanje istraživani, socijalistički, period bilježio je izvjestan napredak. Razmeđe rata i mira u Bosni i Hercegovini simbolično je označilo publiciranje dvotomnog djela *Istorija Saveza komunista Bosne i Hercegovine*,⁴ koje je decenijama kvalificirano kao najvažniji projekat u Institutu s obzirom na financiranje i brojnost autora, od onih koji su pisali kratke radove fundirane na arhivskoj građi do onih koji su sintetizirali poglavlja i koordinirali ideološku ispravnost cjelokupnog rada. Dugo najavljivana historija Partije pojavila se u javnosti u vremenu kada su se srušili temelji na kojima je decenijama ta partija utemeljena, a većina "moralno-politički podobnih" autora već izašla iz njenog članstva, pa je i pojavljivanje ove knjige ostalo nezapaženo. Nikoga nije zanimalo ovo djelo, mada će sigurno biti zanimljivo budućim istraživačima, kako u ocjeni kvaliteta, tako i u analizi društveno-političkog okruženja u kojem je nastalo.

Od proljeća 1992. godine nastupile su izvanredne okolnosti u kojima se svakodnevno živjelo i umiralo u Bosni i Hercegovini, a na osoben način u Sarajevu, mada nitko u to vrijeme nije vjerovao u dugogodišnji rat, već je postojala nada da će se uz pomoć sa Zapada riješiti konflikt. To vrijeme rata, brojnih krhkih primirja, gladi, hladnoće, smrti i osjećaja gradskog konclogora, historičari koji su ostali u Sarajevu su duhovno preživljavali na različite načine. Među značajnim, vrlo neobičnim načinima bilo je održavanje skupova, među prvim bila je znanstvena konferencija *Sefard 92.*, od 11.-14. 9. 1992. godine u opkoljenom Sarajevu uz zvižduke granata i snajpera, posvećenog 500-obljetnici dolaska Židova u Bosnu i Hercegovinu, upravo u vrijeme kada su oni organiziranim konvojima napuštali grad. To nije bilo samo ratno vrijeme, već i vrijeme puno neke tragične povijesne simbolike. S obzirom na ratne uvjete, na tiskanje priopćenja sa ovog skupa čekalo se do siječnja 1995., kada se pojavio Zbornik radova *Sefard 92.*,⁵ sa 26 priloga, a u Zbornik nisu uvršteni radovi učesnika koji su u međuvremenu napustili Sarajevo, pa čak i konvojem za Židove. Mada Zbornik nudi najmanji broj

³ Vera Kržišnik-Bukić: Politika KPJ prema agrarnom i seljačkom pitanju na području Bosanske Krajine 1945-1948 : uvod u problematiku agrara i seljaštva u ranom socijalizmu. Banja Luka 1988; Vera Kržišnik-Bukić: Cazinska buna 1950. Sarajevo: Svjetlost, 1991, (reprint: Ljubljana 1993).

⁴ Istorija Saveza komunista Bosne i Hercegovine. Sarajevo: Institut za istoriju, NIŠRO "Oslobođenje" OOUR Izdavačka djelatnost, 1990.

⁵ Zbornik radova SEFARD 92., Sarajevo: Institut za istoriju, Sarajevo, Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine - Sarajevo, 1995.

radova za drugu polovicu dvadesetog stoljeća, vrlo je bitan kao svjedok vremenu vidnih suprotnosti u kojem je nastao. Autori pojedinih priloga još dugo će se sjećati obećanog honorara kojeg su u hrani dobili krajem rata.

Sljedeće ratne godine, od 19.-21. 3. 1993. godine u organizaciji Instituta za istoriju i Orijentalnog instituta, oba iz Sarajeva, održan je znanstveni skup *Pola milenija Sarajeva*, na kojem je bilo podneseno 75 referata. Brojnost referata i autora svojim učešćem su željeli pokazati ljubav prema svom gradu, pa čak i uz opasnost po život. Veoma obiman zbornik sa ovog skupa pojavio se nakon četiri godine,⁶ a osim interesantnih radova o starijim razdobljima značajan broj ih je za najnoviju povijest. Kao i prethodni zbornik, i ovaj na svoj način govori o vremenu svog nastanka i anomalijama historiografije, pa tako jedan od autora je primjetio i sljedeće: "Nedavno je u Sarajevu slavljeno *Pola milenija od osnutka grada*. Čudna neka proslava ljudskoga naselja koje se prostire na području prapovijesnih obitavilišta čovjeka na ovim prostorima. (...) Dok čitav svijet nastoji dokazati da su naselja na kojima obitavaju određeni građani starija, kod nas je već odavna zavladała moda nijekanja godina (kao da se o ženama radi) i dostignuća prethodnih pa i suvremenih ljudi pa im se oduzimaju prava na ime i na opstanak".⁷ Historiografija je suvremenicima još jednom pokazala koliko je podložna dnevno-političkim utjecajima.

Od 1965. godine kontinuirano su izlazili *Prilozi za istoriju radničkog pokreta (od 1973. Prilozi za istoriju)*, časopis Instituta za istoriju u Sarajevu. Broj 27. imao je vrlo interesantan put od pripreme do izlaska iz tiska. Akademik prof. dr. Dževad Juzbašić zauzeo se da pripremljeni broj časopisa odnese u Beč, te uz finansijsku potporu Das Österreichische Ost-und Südosteuropa-Instituta objavi broj 27. u tiražu od 350 primjeraka i tijekom 1994. godine ga unese u opkoljeni grad kroz tunel prokopan ispod sarajevskog aerodroma. Kako su se tijekom cijelog perioda naizmjenično tiskali brojevi latinicom i ćirilicom ovi "Bečki Prilozi"⁸ su stigli u ćirilicom izdanju, u vremenu kada je iz nastavnih programa maternjeg jezika izbacivano jedno od ovih pisama u ovisnosti od regije u Bosni i Hercegovini.

Vrijeme domoljublja u ratnim uvjetima može se potražiti i na stranicama knjige *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata*, izašla u izdanju Press centra Armije BiH i Instituta za istoriju u Sarajevu 1994. godine. Činjenica da je izdavač Štab Vrhovne komande oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine izazvala je kod nedobronamjernih ljudi stanovito podozrenje.⁹ Ovaj historijski pregled od predhistorije do 1945. godine je možda nastao i kao odgovor brojnim nezavršenim projektima raznih znanstvenih institucija koje su decenijama pod raznim izgovorima tvrdile nemogućnost pisanja *Historije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine*. Mada u ovoj knjizi nema socijalističkog perioda bit će vrlo zanimljivo kada se jednog dana bude kritički preispitala historiografska literatura u svjetlu međunacionalnih odnosa u SFRJ.

Tijekom rata postojali su i neki interdisciplinarni projekti, među kojima je po-

⁶ Prilozi historiji Sarajeva : radovi za znanstvenog skupa "Pola milenija Sarajeva", Sarajevo: Institut za istoriju-Sarajevo, Orijentalni institut - Sarajevo, 1997.

⁷ Isto, str. 240.

⁸ Prilozi, broj 27, Wien, juni 1994. Promovirani su 15. 2. 1995. godine u okviru manifestacije Sarajevska zima, još uvijek u ratnim okolnostima.

⁹ Pogledati polemiku Škegro-Karabegović-Išek u časopisu Prilozi, br. 29 i 30, Sarajevo 2000. i 2001.

trebno spomenuti *Tragom bosanskohercegovačke prošlosti - o urbanom biću Bosne i Hercegovine*, okrugli stol održan 15. i 16. 3. 1995. godine u okviru XI. internacionalnog festivala Sarajevska zima,¹⁰ koji nije zanemario posljednjih pedeset godina prošlosti. Sljedeća Sarajevska zima okupila je zainteresirane na multidisciplinarnom projektu *Bosna i Hercegovina i svijet*, 15. i 16. 3. 1996., prve godine u dugo očekivanom miru, koji je također posvetio stanovitu pozornost periodu nakon 1945. godine.¹¹

Disolucija SFRJ izazvala je veliki interes za blisku, ali i najstariju povijest Bosne i Hercegovine i kod stranih autora, a ovdje će se naznačiti samo dvije knjige, a to su: *Bosna i Hercegovina : tradicija koju su izdali*¹² i *Povijest Bosne - kratki pregled*¹³ koje obrađuju i period nakon 1945. godine. Spomenuti autori interpretiraju ovaj period na nešto drugačiji, slobodniji način od onog na koji smo do tada navikli u domaćoj historiografiji.

Vrlo interesantne opservacije za poslijeratni period mogu se pronaći i u knjigama autora koji nisu historičari, kao što su *Prokletstvo Muslimana*,¹⁴ *Historija Bošnjaka*,¹⁵ *Bošnjačka politika u XX. stoljeću*¹⁶ i drugim. Ponekada se nameće pitanje da li je bilo potrebno ovako kataklizmično vrijeme da bismo dobili sva spomenuta djela?

S obzirom na činjenicu da je historiografska literatura za naznačeni period vrlo oskudna, povjesničarima pripomažu i vrlo značajna djela ekonomista, čije poimenično nabranje će se ovom prigodom izostaviti.

Prestankom rata dogovorenog u Dejtonu, studenog 1995. godine, počeli su se očekivati normalniji uvjeti života i rada. Poslije tog užasnog rata, ukazala se potreba za novim savjetovanjem o historiografiji u Bosni i Hercegovini u smislu pravljenja inventure kadrovske i izdavačke mogućnosti, ali i pronalazjenja smjernica za budući istraživački rad. Dobar povod takvom savjetovanju bila je 40-obljetnica postojanja i rada Instituta za istoriju u Sarajevu, koji je nadljudskim naporima preživio rat i sa preostalim kadrom nastojao obnoviti svoj rad na sustavan način. Ovo je ujedno bio i prvi iskorak u okupljanju historičara iz cijele Bosne i Hercegovine, ali i iz susjedstva, što je bio dovoljan putokaz za otvorenost i ispravan znanstveni put ka novim saznanjima iz povijesti, koja je, i na kraju stoljeća pokazala svoju zlu ćud. Objavljeni prilozi sa ovog znanstvenog skupa historičara¹⁷ rezimirali su stanje historiografije u Bosni i Hercegovini za vrijeme od osamnaest godina. Među referatima bio je i onaj koji se odnosi na stanje historiografije za period socijalističkog razvitka. Autorica priloga vrijedno je prikupila brojne bibliografske jedinice, ali je i konstatala da njihova brojnost ne potvrđuje i kvalitet istraženosti ovoga razdoblja.¹⁸ Na spomenutom Savjetovanju

¹⁰ Zbornik radova: *Urbano biće Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Institut za istoriju - Sarajevo, Međunarodni centar za mir, 1996.

¹¹ Zbornik radova: *Bosna i Hercegovina i svijet*. Sarajevo: Institut za istoriju, 1996.

¹² John Fine & Robert J. Donia: *Bosna i Hercegovina : tradicija koju su izdali*. Sarajevo 1994.

¹³ Noel Malcolm: *Povijest Bosne-kratki pregled*. Sarajevo 1995.

¹⁴ Nijaz Duraković: *Prokletstvo Muslimana*. Sarajevo 1993.

¹⁵ Mustafa Imamović: *Historija Bošnjaka*. Sarajevo 1997.

¹⁶ Šaćir Filandra: *Bošnjačka politika u XX. stoljeću*. Sarajevo 1998.

¹⁷ Referati sa međunarodnog naučnog skupa " Historiografija o Bosni i Hercegovini 1980.-1998.", održanog 4. i 5. 11. 1999. U: Prilozi 29, Sarajevo: Institut za istoriju, 2000.

¹⁸ Senija Milišić: *Problemi istraživanja nauke u Bosni i Hercegovini poslije 1945. godine*, str. 175-178.

podnesen je i vrlo detaljan referat o historiografskoj istraženosti izvorne baze za problematiku sela,¹⁹ koji svojom temeljitošću pokazuje svu kompleksnost izučavanja socijalističkog razdoblja. Nakon ovog savjetovanja do kraja 2003. godine nisu se desili veliki pomaci, mada ih nagovještavaju knjige *Sto godina muslimanske politike*²⁰ i *Prema modernom društvu*.²¹

Mada je prošlo skoro deset godina od Dejtonskog sporazuma, u Bosni i Hercegovini nema nekog vidnog političkog i ekonomskog napretka, pa prema tome ni adekvatne razvijenosti znanstvenih institucija koje su kadrovski i materijalno osiromašene tijekom prošlog rata. Osobito je problematičan veliki broj ministarstava za obrazovanje i znanost (ima ih 13), pa tako su postojeća financijska sredstva dodatno opterećena, kako brojnošću administracije, tako i materijalnom situacijom u pojedinim kantonima ili entitetima i u distriktu Brčko. Dodatno otvaranje fakulteta bez adekvatnog profesorskog i znanstvenog kadra dovodi do rasipanja postojećih snaga, mada po nekim tumačenjima se kroz izvjesno vrijeme očekuje da svaki od tih novih fakulteta ima namjeru izgraditi svoj vlastiti kadar. Što se tiče historiografije, ova znanost dijeli sudbinu svih ostalih. Kadrovski osiromašena središta pokušavaju uspostaviti suradnju unutar Bosne i Hercegovine, između oba entiteta, zatim sa susjedstvom, ali i sa zapadnoeuropskim i drugim zemljama svijeta. Još uvijek je lakše uspostaviti kontakte sa historičarima npr. Norveške, nego Banja Luke. I dalje su to pojedinačna, osobna poznanstva, a ne suradnja među institucijama. Institut za istoriju u Sarajevu u svojoj djelatnosti nastoji kadrovski pojačati Institut, uspostaviti suradnju sa svima koji su za to raspoloženi, s naglaskom na izdavačkoj djelatnosti. Ti procesi su vrlo spori, a rezultati će sigurno doći za nekih pet do deset godina. Što se tiče istraživanja povijesti socijalističkog perioda za sada se tu ne može očekivati puno. Na ovom periodu je najmanji broj istraživača kako u Institutu, tako i na katedrama za historiju u Sarajevu, Tuzli, Banjoj Luci, Mostaru i drugdje u BiH.

Vera Katz

ZGODOVINOPISJE V BOSNI IN HERCEGOVINI O ČASU PO DRUGI SVETOVNI VOJNI
(OBJAVLJENO MED LETOMA 1991 IN 2003)

P o v z e t e k

Vojne razmere med leti 1991 (1992) in 1995 so onemogočile nemoten razvoj zgodovinopisja v Bosni in Hercegovini. Do začetka vojne je bilo socialistično obdobje najmanj obravnavano v delih, kar se je nadaljevalo tudi po letu 1995. Najhujše posledica razpada SFRJ in izrednih vojnih razmer je čutiti v prekinitvi stikov med sorodnimi ustanovami v regiji, v nezmožnosti opravljanja arhivskih raziskav v središčih nekdanje skupne države, kar pa ni samo posledica neizdajanja dovoljenj, ampak tudi pomanjkanja denarnih sredstev. Premiki k vzpostavitvi normalne dejavnosti so zelo počasni, predvsem zaradi politične, administrativne in ekonomske razdeljenosti bosensko-hercegoveškega prostora, kar se odraža tudi na širšem področju kulture in še posebej v znanosti.

¹⁹ Budimir Miličić: Istoriografska istraženost izvorne baze i proučenost sela u Bosni i Hercegovini 1945.-1956. godine. Prilozi 29. Sarajevo: Institut za istoriju, 2000, str. 183.-206.

²⁰ Enver Redžić: *Sto godina muslimanske politike u tezama i kontraverzama istorijske nauke - Geneza ideje Bosanske, Bošnjačke nacije*. Sarajevo: ANUBiH, Institut za istoriju, 2000.

²¹ Husnija Kamberović: *Prema modernom društvu - Bosna i Hercegovina od 1945. do 1953. godine*. Tešanj 2000.

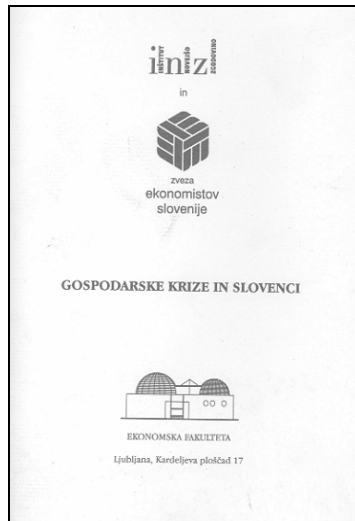
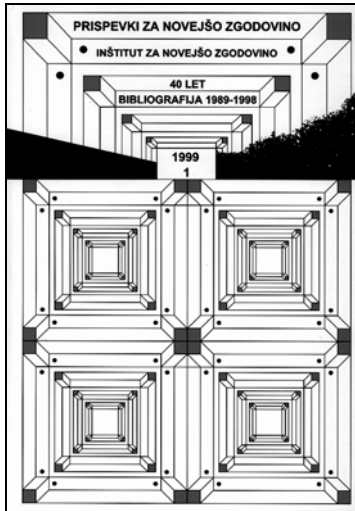
**HISTORIOGRAPHY IN BOSNIA HERZEGOVINA OF THE PERIOD AFTER SECOND WORLD
WAR (PUBLISHED BETWEEN 1991 AND 2003)**

S u m m a r y

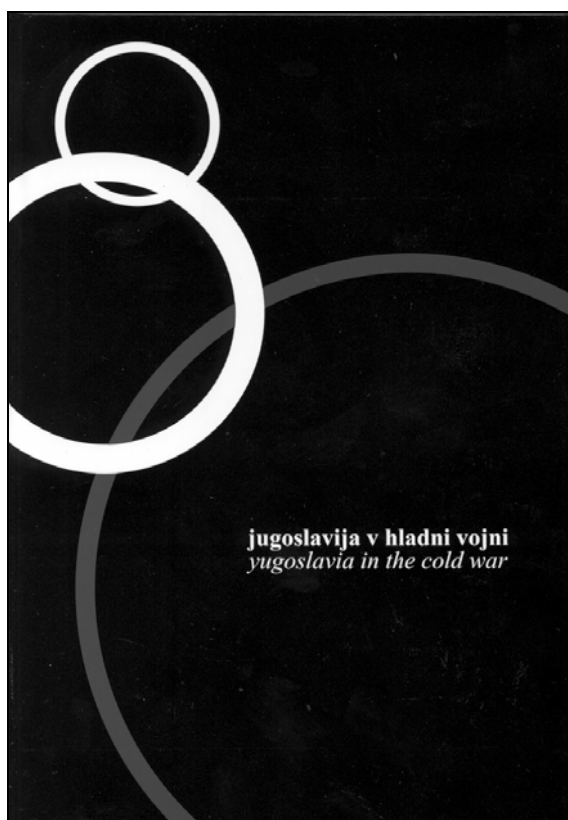

Wartime conditions between the years 1991 (1992) and 1995 hindered the development of historiography in Bosnia Herzegovina. Before the war, the socialist period was the one least dealt with in the works, a trend that also continued after 1995. The worst consequences of the disintegration of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia and extraordinary wartime conditions were felt in the breaking of contacts between related institutions in the region, the impossibility of carrying out archive research in the centres of the former joint state, which was not only the result of the non-issuance of permits but also of the lack of financial means. Steps towards the establishment of normal activities are very slow, due in particular to the political, administrative and economic division of the territory of Bosnia Herzegovina, which is also reflected in the wider field of culture and, particularly, science.

**Jugoslavija v hladni vojni : zbornik z Znanstvenega posveta
Jugoslavia v hladni vojni, Ljubljana, 8.-9. maja 2000 =
Yugoslavia in the Cold War : the collection of papers at the
Scientific Conference Yugoslavia in the Cold War,
Ljubljana, 8-9- May 2000**

Soizdajatelja najnovejšega zbornika o zgodovini Jugoslavije v času hladne vojne sta Inštitut za novejšo zgodovino iz Ljubljane in University of Toronto. V zborniku je objavljenih 14 prispevkov avtorjev iz Slovenije, Srbije, Hrvaške, Makedonije in Rusije. Sedem opisuje jugoslovanske zunanje politične odnose v obdobju hladne vojne, sedem pa razmere, ki jih je ta imela na jugoslovanskem notranje političnem prizorišču. Zbornik je večjezičen. Vsak prispevek je objavljen v jeziku avtorja in v angleškem jeziku.

Zbornik lahko za 3.500,00 SIT (+ poštni stroški) naročite na naslovu:

Inštitut za novejšo zgodovino, Kongresni trg 1, SI-1000 Ljubljana; ali
Telefon: (+386) (0)1 200-31-28
E-pošta: knjiznica@inz.si

VIRI

Ljubljana 2002

17

BOŽO REPE
VIRI O
DEMOKRATIZACIJI
IN OSAMOSVOJITVI
SLOVENIJE
(I. DEL: OPOZICIJA
IN OBLAST)

Objava arhivskih virov • Objava arhivskih virov • Objava

VIRI

Ljubljana 2003

18

BOŽO REPE
VIRI O
DEMOKRATIZACIJI
IN OSAMOSVOJITVI
SLOVENIJE
(II. DEL: SLOVENCI
IN FEDERACIJA)

Objava arhivskih virov • Objava arhivskih virov • Objava

VIRI

Ljubljana 2004

19

BOŽO REPE
VIRI O
DEMOKRATIZACIJI
IN OSAMOSVOJITVI
SLOVENIJE
(III. DEL:
OSAMOSVOJITEV
IN MEDNARODNO
PRIZNANJE)

Objava arhivskih virov • Objava arhivskih virov • Objava